

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการปฏิรูปกิจการตำรวจ

ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙

วันศุกร์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑.	ปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	ประธานอนุกรรมการ
๒.	ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายเกษรา บุญยสมิต
อธิบดีอัยการ สำนักงานวิชาการ	อนุกรรมการ
๓.	ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจตรีสมสิทธิ์ วีริยาสร
รองผู้บัญชาการสำนักงานคณะกรรมการตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๔.	ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
นายมานะ สิมมา
ผู้อำนวยการส่วนสอบสวนคดีอาญา	อนุกรรมการ
๕.	ผู้แทนกระทรวงการคลัง
นางศิริพร เหลืองนวล
ที่ปรึกษาการคลัง	อนุกรรมการ
๖.	ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
นายนครเขตต์ สุทธิปริดา
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	อนุกรรมการ
๗.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
นางอรวรรณ คงขันติธร
นักทรัพยากรบุคคลเชี่ยวชาญ	อนุกรรมการ
๘.	ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ
พันตำรวจเอกทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล
รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	อนุกรรมการ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ
 ไม่มี

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

ตามที่อนุกรรมการได้พิจารณากรอบแนวทางในการปฏิรูปกิจการตำรวจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ และยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จเกี่ยวกับกรอบการปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์ อำนาจหน้าที่และภารกิจของตำรวจ การบริหารงานบุคคล และค่าตอบแทน

ฝ่ายเลขานุการ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกรอบที่ ๒ การพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ กรอบที่ ๓ การพัฒนาอำนาจหน้าที่และภารกิจของตำรวจ กรอบที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล และกรอบที่ ๕ การพัฒนาระบบค่าตอบแทน โดยได้ศึกษาประเด็นข้อเสนอในการปฏิรูปกิจการตำรวจของคณะกรรมการ คณะกรรมาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การประชุมสัมมนา รวมถึงการศึกษาวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ

ในส่วนของกรอบที่ ๒ การพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้น ฝ่ายเลขานุการ ได้รวบรวมสภาพปัญหา รวมถึงข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมในครั้งนี้งานนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันสามารถแยกออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ งานตรวจพิสูจน์หลักฐาน (นิติวิทยาศาสตร์) และงานด้านนิติเวช โดยงานตรวจพิสูจน์หลักฐานมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ มีการแบ่งเป็นสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจในส่วนกลาง ระดับภาคและระดับจังหวัด กระจายตัวอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อีกทั้งยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์หลักฐานเช่นเดียวกัน แต่เป็นการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นการสนับสนุนงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม รวมถึงภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

สภาพปัญหาของงานตรวจพิสูจน์หลักฐาน (นิติวิทยาศาสตร์) ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้ดังนี้

๑. การกระจายตัวของงบประมาณที่ขาดทิศทาง และขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นองค์รวม เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สามารถรับภาระในการตรวจพิสูจน์หลักฐานไว้แต่เพียงหน่วยงานเดียวได้ ทำให้ต้องมีการกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอิสระจากกัน และมีการบริหารจัดการภายในที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ขาดการบริหารจัดการที่เป็นองค์รวม และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงงบประมาณที่แต่ละหน่วยงานต่างมีงบประมาณของตนเอง ทำให้ยากต่อการควบคุมและบริหารจัดการ

๒. มาตรฐานในการตรวจพิสูจน์ที่มีความหลากหลาย อาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนามาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันและมาตรฐานในระดับสากล เพราะหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์หลักฐานใช้ระบบการตรวจสอบมาตรฐานกระบวนการทำงานที่ต่างกัน บางหน่วยงานได้รับการประเมินด้วยระบบ ISO (International Organization for Standardization หรือ International Standard Organization) ซึ่งเป็นองค์การสากลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหรือปรับมาตรฐานนานาชาติเกือบทุกประเทศยกเว้นทางด้านไฟฟ้า เพื่อให้ประเทศต่างๆ ในโลกสามารถใช้มาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแต่ละประเทศมีมาตรฐานคุณภาพของตนเอง หากเป็นหน่วยงานประเภท

/โรงพยาบาล...

โรงพยาบาล จะได้รับการประเมินด้วยระบบ HA (Hospital accreditation) ซึ่งหมายถึง การรับรองคุณภาพสถานพยาบาลโดยเฉพาะ (ไม่สามารถนำไปใช้กับการรับรองโรงงานหรือบริการอย่างอื่นได้) ซึ่งจะต่างจาก ISO เพราะ HA นั้น ต้องผ่านการประเมินโดยคณะกรรมการพัฒนาสถานพยาบาล หากสถานพยาบาลใดต้องการได้รับ HA ต้องผ่านการประเมินหลายขั้นตอน เช่น การจัดการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วม การลดความเสี่ยงในการรักษาพยาบาล สถานพยาบาลจะต้องมีการเตรียมตัวด้วยการประเมินและพัฒนาตนเอง รวมทั้งยินดีที่จะให้มีการเยี่ยมสำรวจจากภายนอก

๓. คุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละระดับและในแต่ละหน่วยงานอาจมีความผิดแผกแตกต่างกัน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หากพิจารณาในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ บุคลากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เข้ามาปฏิบัติงานในส่วนนี้ มีทั้งบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยตรง และปฏิบัติงานโดยอาศัยความชำนาญอื่น ๆ ร่วมกันปฏิบัติงาน แต่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์อื่น ๆ บุคลากรของหน่วยงานนั้น ๆ อาจไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยตรง หากแต่มีความรู้ความสามารถในด้านอื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานในส่วนนี้มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น บุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น อีกนัยหนึ่ง ปัญหาคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว อาจหมายถึง ปัญหาความแตกต่างกันของคุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะ (specification) ของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายรวมถึง ความแตกต่างทางวุฒิการศึกษา ความแตกต่างทางความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของแต่ละคนอีกด้วย

๔. ห้องปฏิบัติที่กระจายตัวอยู่ในมิติของพื้นที่และในมิติของหน่วยงานนั้น ต้องการการบูรณาการเพื่อให้การใช้งบประมาณและทรัพยากรของห้องปฏิบัติการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ได้เป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่สามารถปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ หากแต่มีหลายหน่วยงานที่มีห้องปฏิบัติการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน เช่น ห้องปฏิบัติการของกระทรวงสาธารณสุข ห้องปฏิบัติการของกระทรวงอุตสาหกรรม ห้องปฏิบัติการของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นต้น จึงอาจทำให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนของผลการตรวจพิสูจน์ที่มาจากหลายภาคส่วนได้ เช่น ปัญหาผลการตรวจพิสูจน์ไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น

๕. ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงการบริการตรวจพิสูจน์ของรัฐได้มากยิ่งขึ้น เพื่อมิให้งานบริการของรัฐผูกขาดไว้แต่การสนับสนุนภารกิจของรัฐเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการยกระดับมาตรฐานงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐด้วยอีกทางหนึ่ง ซึ่งการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงบริการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานของรัฐ คือให้ประชาชนในฐานะที่เป็นคู่ความฝ่ายตรงข้ามย่อมมีสิทธิที่จะเลือกใช้บริการจากหน่วยงานตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ตามที่ตนเองพึงพอใจได้อย่างเป็นธรรม และมีมาตรฐานเดียวกับกรณีรัฐร้องขอให้ตรวจพิสูจน์ อันจะเป็นไปตามความมุ่งหมายของร่างรัฐธรรมนูญใหม่ได้เป็นอย่างดี

สภาพปัญหาดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการได้ทำการศึกษาและรวบรวมมาจากงานวิจัย การนำเสนอของคณะบุคคลต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาในงานนิติวิทยาศาสตร์โดย คณะอนุกรรมการปฏิรูประบบงานนิติวิทยาศาสตร์ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ประเด็นอภิปราย

๑. งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

พันตำรวจเอกทรงศักดิ์ฯ ได้อภิปรายว่า จากการประชุมคณะอนุกรรมการปฏิรูปกิจการตำรวจครั้งที่ ๒ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ได้อภิปรายว่า มาตรฐานในการทำงานควรมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น สิ่งที่ฝ่ายเลขานุการต้องการนำเสนอต่อที่ประชุม

/จึงเป็น...

จึงเป็นการหยิบยกสภาพปัญหาเรื่อง มาตรฐานในการตรวจพิสูจน์หลักฐานที่ไม่เท่าเทียมกันในแต่ละท้องที่ และแต่ละหน่วยงาน ดังที่กล่าวมาขึ้นมาให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา

นายกฤษฎาฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญระบุไว้ ดังนี้

“ มาตรา ๒๕๘ ง.(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มี การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้เกิดข้อขัดแย้งและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จาก นิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ” แต่ในทางกลับกันย่อมไม่สามารถ ทำได้โดยง่าย เพราะการดำเนินงานในปัจจุบันในส่วนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อันเป็นผลการตรวจพิสูจน์ ที่มาจากหน่วยต่าง ๆ นั้น ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจเลือกที่จะรับฟังพยานหลักฐานในส่วนใดบ้าง นอกจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นผู้รับผิดชอบการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยหลักแล้ว ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในลักษณะเดียวกันแต่ยังมีข้อแตกต่างกันอยู่บ้าง สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องจำแนกการตรวจพิสูจน์ ในหน่วยงานของตนเองว่าเป็นอย่างไร การตรวจพิสูจน์ในลักษณะใดที่เกินขีดความสามารถของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ และต้องอาศัยหน่วยงานอื่นในการตรวจพิสูจน์แทน เช่น โรงพยาบาล สำนักงานมาตรฐาน อุตสาหกรรม เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้จึงต้องมีความเป็นอิสระซึ่งกันและกัน

(๒) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญวางหลักให้นานิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ สอบสวน หากนำมาใช้เกี่ยวกับคดีอาญาจำเป็นต้องพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาเป็นหลัก ส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ หมวด ๕ ผู้เชี่ยวชาญ กำหนดไว้ในภาพรวม ดังนี้

“ มาตรา ๒๔๓ ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความเชี่ยวชาญในการใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็น ของผู้นั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใ้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาอาจเป็นพยาน ในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลอง หรือกิจการอย่างอื่น ๆ

ผู้เชี่ยวชาญอาจให้ความเห็นเป็นหนังสือก็ได้แต่ต้องส่งสำเนาหนังสือ ดังกล่าวให้ศาล และคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ และต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็น หรือคู่ความไม่ติดใจซักถามผู้เชี่ยวชาญนั้น ศาลจะให้รับฟังความเห็นเป็นหนังสือดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญไม่ต้อง มาเบิกความประกอบก็ได้...”

ดังนี้ จึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่างานด้านนิติวิทยาศาสตร์ตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ ว่าด้วยเรื่องของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความหมาย ว่าอย่างไร

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการปฏิรูปงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ร่วมไป กับการปฏิรูปงานด้านสอบสวน ส่วนของการจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีการกำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙ แล้ว

(๒) ควรกำหนดกรอบของข้อเสนอในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณารายละเอียดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม มาตรา ๒๕๘ ง. แล้ว สามารถกำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูป ดังนี้

/(๒.๑) การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า...

(๒.๑) การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “...การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์...” การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมในครั้งนี้ จึงเป็นการกำหนดให้มีการปฏิรูปงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และงานด้านปฏิรูปงานสอบสวนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเกี่ยวพันและมีความเชื่อมโยงกัน โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมุ่งหวังให้การสอบสวนใช้ประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์

(๒.๒) การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “...และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน” หมายความว่า อำนาจหน้าที่ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ได้เน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสอบสวนมากนัก ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ และเป็นไปตามแนวนโยบายของกระทรวงยุติธรรมอีกด้วย

(๒.๓) การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “...เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก...” หมายความว่า หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ยังคงเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยที่นิติวิทยาศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวกับงานสอบสวนเป็นงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์เป็นหน่วยงานทางเลือกของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม

(๓) เจตนารมณ์ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมีความชัดเจน ในเรื่องทางเลือกในการตรวจพิสูจน์ (second thought) โดยต้องไม่เป็นการปฏิบัติการในลักษณะที่ทำให้เกิดการถ่วงดุลกันระหว่างหน่วยงาน อีกทั้ง บุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการการนำผลการตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานต่าง ๆ ก่อนนำเสนอให้ัยการพิจารณานำขึ้นสู่ศาล คือ พนักงานสอบสวน โดยจะปรากฏในสำนวนการสอบสวน

(๔) ถ้อยคำว่า “...ทางเลือก...” ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญต้องมีการกำหนดความหมายให้ชัดเจน โดยสามารถตีความไปได้ในลักษณะที่ว่า เมื่อประชาชนได้เลือกหน่วยงานสำหรับการตรวจพิสูจน์แล้ว พนักงานสอบสวนมีอำนาจตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายหรือไม่อย่างไร ก่อนที่จะส่งต่อให้ัยการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอต่อศาลในลำดับถัดไป

(๕) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญต้องการให้มีการนำนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) ทั้งในเรื่องของเครื่องมือในการปฏิบัติงาน การฝึกบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญในการรวบรวมพยานหลักฐานรวมถึงกระบวนการและวิธีการในการดำเนินงาน อีกทั้ง ให้มีการนำเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมาประยุกต์ใช้ โดยงานตรวจพิสูจน์หลักฐานต้องมีการทำงานที่มากกว่างานพิสูจน์หลักฐานและงานนิติเวชของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้อภิปรายว่า การมีหน่วยงานทางเลือกของประชาชน มีประเด็นที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในส่วนของการจำกัดในการเลือกหน่วยงานดังกล่าว ประชาชนจะเลือกได้อย่างไร เลือกได้กี่หน่วยงาน เป็นต้น ซึ่งในเบื้องต้นขอเรียนว่า อำนาจการสอบสวนคดีอาญายังคงให้ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบอยู่เช่นเดิม กรณีเกิดความไม่มั่นใจในผลการตรวจพิสูจน์ก็สามารถมีทางเลือกอื่นให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ได้

พลตำรวจตรีสมสิทธิ์ ได้อภิปรายว่า

(๑) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญระบุให้มีหน่วยงานบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน ดังนั้น ต้องพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้หน่วยงานบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระจากกัน และมีมาตรฐานเป็นที่น่าเชื่อถือไปในทิศทางเดียวกัน

(๒) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญระบุให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก ดังนั้น ต้องพิจารณากำหนดอำนาจที่ประชาชนสามารถเข้ามารวมได้

/ในกระบวนการนี้...

ในกระบวนการนี้ให้ชัดเจน โดยอาจเป็นในรูปแบบของการกำหนดเป็นกฎหมาย เพื่อให้ไม่ก่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานสอบสวนและการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ศาสตราจารย์ณรงค์ฯ ได้อภิปรายว่า รูปแบบการสอบสวนเดิมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ต้องอาศัยการสอบปากคำเป็นวิธีในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติรัฐธรรมนูญวางหลักเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ว่า ในการสอบสวนไม่ควรละเลยพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ ต้อง (must) ผสมรวมงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ากับ การสอบสวน ไม่ใช่เป็นแค่ตัวเลือก (no choice) ในการปฏิบัติงานเท่านั้น เพราะพยานการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ คือ สิ่งที่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้เป็นแนวปฏิบัติ

๒. การทบทวนขอบเขตของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) ควรมีการทบทวนและกำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า “นิติวิทยาศาสตร์” ให้หมายรวมถึงสิ่งใดบ้าง โดยพิจารณาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในอดีตร่วมกับสิ่งที่กำลังจะก้าวไปข้างหน้าไปพร้อมกัน หากเป็นงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับตำรวจ ส่วนใหญ่เป็นนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสอบสวนคดีอาญาตามโครงสร้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย

(๒) ต้องมีการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ปราศจากการโต้แย้งในเรื่องของผลการตรวจพิสูจน์ที่อาจมีความคลาดเคลื่อนกันระหว่างหน่วยงานที่ทำการตรวจพิสูจน์หลายหน่วย อีกนัยหนึ่งคือ การพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐานจนไม่ต้องอาศัยหลักการเรื่อง ทางเลือกในการตรวจพิสูจน์ (second thought) เพราะเมื่อประชาชนเกิดความมั่นใจในมาตรฐานการตรวจพิสูจน์แล้ว แม้ว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะได้ระบุหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้เพื่อเป็นทางเลือกก็ตาม

(๓) พนักงานสอบสวนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจำเป็นต้องใช้การปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบการปฏิบัติงานของตนด้วยในบางกรณี

(๔) ขอบเขตของงานนิติวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องพิจารณาในรายละเอียดที่มากไปกว่าเรื่อง การผ่าศพ การตรวจพิสูจน์ DNA รวมถึงเรื่องความเชี่ยวชาญของเจ้าพนักงานผู้ทำการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานด้วย

(๕) มีการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) มาประยุกต์ใช้กับคดีอาญา (Criminal Case) เพราะอาชญากรรมมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา

ศาสตราจารย์ณรงค์ฯ ได้อภิปรายว่า

ในแง่มุมหนึ่งของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ คือ ในส่วนของงานนิติเวชประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาวางหลักไว้ในเรื่องชั้นสูตรเพียงเล็กน้อย คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับงานชั้นสูตรพลิกศพ โดยไม่ได้ศึกษาเฉพาะสาเหตุการเสียชีวิต หากแต่เมื่อทราบถึงสาเหตุการตายแล้ว มีการพิจารณาถึงการป้องกันการเกิดอาชญากรรมด้วย ดังนั้นงานนิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการสอบสวน จึงต้องมีการพัฒนาการวางมาตรการการป้องกันอาชญากรรมด้วยเช่นกัน ไม่ใช่เน้นเฉพาะการหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษเท่านั้น

พลตำรวจตรีชนะชัยฯ ได้อภิปรายว่า นิติวิทยาศาสตร์ อาจหมายถึงการใช้วิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยไม่จำเป็นต้องใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์เสมอไป เช่น อาชญากรรมทางเทคโนโลยีในส่วนของ การดักจับ การขอข้อมูลจราจรทางระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ดังนั้น วิธีการทางวิทยาศาสตร์จึงมีความหลากหลายอย่างมาก สิ่งที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม คือ กระบวนการใช้วิธีทางนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยจะมีความทันสมัยและเป็นสากลมากน้อยเพียงไร

/ในส่วนของ...

ในส่วนขององค์ความรู้เกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เห็นว่า สามารถศึกษาและสืบค้นเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ แต่ปัญหาสำคัญ คือ การมีเครื่องมือในการปฏิบัติงานที่ขาดประสิทธิภาพไม่ทัดเทียมกับต่างประเทศ เช่น กรณีกล้อง CCTV ไม่ชัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติจำเป็นต้องขอความร่วมมือให้ประเทศอิสราเอลช่วยตรวจสอบ การตรวจเขม่าดินปืนของทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ไม่สามารถตรวจได้ในทุกขั้นตอน จำเป็นต้องขอความร่วมมือให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ดำเนินการ เป็นต้น จึงควรพิจารณาถึงการจัดหาเครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มเติมให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

นายมานะฯ ได้อภิปรายว่า ผู้ที่ใช้ดุลพินิจว่าจะส่งผลการตรวจพิสูจน์ของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปในทิศทางใด คือ พนักงานสอบสวน

นายภุชญาฯ ได้อภิปรายว่า นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับความรู้ทางกฎหมาย เพื่อทำการตรวจ การพิสูจน์ในลักษณะต่าง ๆ และนำไปสู่ขั้นตอนการนำกฎหมายมาบังคับใช้

๓. การพัฒนามาตรฐานของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

พลตำรวจตรีรมสิทธิ์ ได้อภิปรายว่า

(๑) มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในลักษณะของการประเมินด้วยระบบ ISO ระบบ HA ดังที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ ไม่ใช่ระบบการประเมินมาตรฐานทั่วไปที่ภาคธุรกิจ หรือภาคอุตสาหกรรมใช้ ซึ่งการที่จะเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญและมาปฏิบัติหน้าที่ในศาลได้ ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการขึ้นทะเบียนต่อศาล โดยเป็นผู้ที่ผ่านกระบวนการคัดสรรและมีประสบการณ์การทำงานมาในระดับหนึ่ง ดังนั้นจึงไม่ควรนำระบบการประเมินดังกล่าวมาเทียบเคียงกันและใช้กับมาตรฐานของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในลักษณะนี้

(๒) สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจยังมีอีกหลายส่วนงานที่ไม่สามารถทำการตรวจพิสูจน์ได้ เช่น อาวุธ ต้องส่งให้กองกรมสรรพาวุธ สำนักงานส่งกำลังบำรุง สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ กรณีพยานหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ ต้องส่งให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงไอซีทีเดิม) เป็นผู้ตรวจพิสูจน์ เป็นต้น ส่งผลให้มีหน่วยงานในการตรวจพิสูจน์จำนวนมาก ทำให้มีปัญหาในเรื่องของมาตรฐานในการตรวจพิสูจน์ที่แตกต่างกัน

พันตำรวจเอกทรงศักดิ์ฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) การตรวจพิสูจน์ในแต่ละครั้งอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของห้องปฏิบัติการ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร รวมไปถึงความพร้อมของอุปกรณ์ ในการตรวจพิสูจน์ ดังนั้นจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไรที่จะสร้างมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ของจังหวัดหนึ่งให้เทียบเท่ากับของอีกจังหวัดหนึ่ง เช่น ผลการตรวจพิสูจน์ที่จังหวัดสงขลาต้องถูกต้องตรงกับที่จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้มีมาตรฐานเดียวกันโดยการพิจารณาถึงภาพรวมใหญ่ทั่วประเทศ

(๒) การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบัน เมื่อสถานีตำรวจได้รับการแจ้งเหตุที่ต้องอาศัยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยตรวจพิสูจน์ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งพยานหลักฐานไปทำการตรวจพิสูจน์ที่สถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ เป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่สามารถทำการตรวจพิสูจน์ได้หลายหน่วย คดีบางประเภทหากไม่ทำการชันสูตรจะไม่สามารถทำการฟ้องคดีได้ตามหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น จึงอาจเกิดปัญหาในเรื่องของมาตรฐานในการตรวจพิสูจน์เมื่อมีการตรวจกับหลายหน่วยงาน แต่ผลที่ออกมามีความขัดแย้งกัน

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า มาตรฐานงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ไม่มีมาตรฐานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (National Standard) เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

๔. การกระจายตัวของห้องปฏิบัติการด้านนิติวิทยาศาสตร์

พลตำรวจตรีธรรมสิทธิ์ ได้อภิปรายว่า สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ประสบปัญหาความล่าช้าในการปฏิบัติงาน สืบเนื่องมาจากการที่สำนักงานพิสูจน์หลักฐานเป็นหน่วยงานระดับ กองบัญชาการ มีหน่วยงานส่วนกลางตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และมีหน่วยงานระดับจังหวัด ๑๐ ศูนย์ ทำให้ห้องปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ตั้งอยู่ในลักษณะกระจายตัว ซึ่งในปัจจุบันแต่ละจังหวัด มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองโดยสมบูรณ์ ทำให้มีภาระงานที่ต้องอาศัยการปฏิบัติงานด้าน นิติวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงเกิดความล่าช้าของการทำสำนวน การสอบสวนที่ตามมา

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า ในส่วนของปัญหาการกระจายตัวของห้องปฏิบัติการ ควรใช้ถ้อยคำว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่หลายหน่วยงานปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ทั่วไปไปพร้อมกัน ทำให้ผลการตรวจพิสูจน์ของแต่ละหน่วยงานมีโอกาสที่จะเกิดความไม่สอดคล้องกันได้ เช่นนี้ จึงจะเป็นการสื่อ ความหมายที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นการขยายความจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่ฝ่าย เลขาธิการนำเสนอต่อที่ประชุม

๕. การพัฒนาเทคโนโลยี เครื่องมือ การปฏิบัติงานกระบวนการเก็บ การตรวจ และการนำไปใช้ในฐานะพยานหลักฐานในชั้นศาล

พันตำรวจโทเกษมศานต์ ได้อภิปรายว่า ในที่ประชุมมีการนำเสนอแต่เพียง ส่วนของห้องปฏิบัติการด้านนิติวิทยาศาสตร์ แต่สถานะของสังคมในปัจจุบัน การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ทางดิจิทัล (Digital Forensics) จำเป็นต้องนำเข้ามาใช้ในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

พลตำรวจตรีธรรมสิทธิ์ ได้อภิปรายว่า การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ทางดิจิทัล (Digital Forensics) จำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในปัจจุบันขาดแคลนอัตรากำลังของ เจ้าหน้าที่ในส่วนนี้พอสมควรจึงต้องส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่นไปตรวจพิสูจน์

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า ควรมีการทำงานในด้านการตรวจพิสูจน์ พยานหลักฐานทางดิจิทัล (Digital Forensics) เพิ่มเติม เพื่อให้งานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความทันสมัย

๖. งบประมาณสำหรับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

พลตำรวจตรีธรรมสิทธิ์ ได้อภิปรายว่า งบประมาณสำหรับงานด้าน นิติวิทยาศาสตร์ประสบปัญหาขาดแคลน

ศาสตราจารย์ณรงค์ ได้อภิปรายว่า รัฐบาลอาจให้งบประมาณแก่กลุ่ม บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพิ่มเติม หากมีการใช้ประโยชน์จากความสามารถของบุคลากรกลุ่มนี้ เป็นการตอบโจทย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์อีกด้วย

๗. การจัดตั้งสภาวิชาชีพ หรือองค์กรกลางเกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

นายภูษญาฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) หากต้องการให้การตรวจพิสูจน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความชัดเจน และเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกหน่วยงานที่ทำการตรวจพิสูจน์ จำเป็นต้องมีการกำกับโดยสภาวิชาชีพเกี่ยวกับ งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ขึ้น

/(๒) หากมีการจัดตั้ง...

(๒) หากมีการจัดตั้งสภาวิชาชีพเกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ขึ้น ต้องมีการแบ่งสาขาวิชา โดยพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประกอบ เพื่อให้การทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของหน่วยงานต่าง ๆ สอดคล้องกัน พิจารณามาตรา ๒๔๔ ดังนี้

“มาตรา ๒๔๔ ถ้าศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เห็นจำเป็นเนื่องในการไต่สวนมูลฟ้องพิจารณาหรือสอบสวนที่จะต้องตรวจศพ แม้ว่าจะได้บรรจุหรือฝังแล้ว ก็ตาม ให้มีอำนาจสั่งให้เอาศพนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจได้ แต่การกระทำตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงหลักทางศาสนาและไม่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงอย่างอื่น”

พันตำรวจเอกทรงศักดิ์ฯ ได้อภิปรายว่า หากมีสภาวิชาชีพเกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เกิดขึ้น จะทำให้การตรวจพิสูจน์มีมาตรฐานและเป็นการยกระดับความน่าเชื่อถือการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

พลตำรวจตรีรมสิทธิ์ ได้อภิปรายว่า เห็นด้วยถ้าหากมีการสร้างระบบกลไกในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มีความเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งสภาวิชาชีพเกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ หรือเป็นการสร้างองค์กรอิสระแยกออกมา โดยมีการแบ่งการกำกับดูแลตามแต่ละสาขา แต่ละเรื่อง โดยปราศจากการแทรกแซงในองค์กร

๘. การจัดตั้งศูนย์รวม (Center) ของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ศาสตราจารย์ณรงค์ฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) การตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความหลากหลาย ไม่มีหน่วยงานใดที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ (specialist) ไม่มีกระบวนการตรวจสอบที่ได้มาตรฐานที่สามารถบอกได้ชัดเจนว่า สิ่งที่ตรวจพิสูจน์มีมาตรฐานสากล เพราะไม่มีหน่วยงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์หน่วยใดเป็นตัวกำหนดที่ชัดเจนได้ เนื่องจากการพลวัตอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจพิสูจน์โรคที่เกิดจากสารพิษชนิดหนึ่ง ณ ปัจจุบัน มีวิธีการตรวจในลักษณะหนึ่ง แต่ต่อมามีวิธีการใหม่ ๆ ในการตรวจพิสูจน์โรคเดิมเพิ่มเติม ส่งผลให้วิธีการเดิมไม่เหมาะสมอีกต่อไป เป็นต้น งานด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีความหลากหลาย หากเจ้าหน้าที่ผู้กำกับนโยบายเห็นว่าควรมีการจัดตั้งศูนย์รวม (Center) ของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ จะเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร หากให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มาขึ้นทะเบียนรายชื่อไว้ ได้หรือไม่ แล้วนำมาพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป โดยที่การทำงานของศูนย์รวมดังกล่าวเป็นการบูรณาการร่วมกัน ขั้นตอนสุดท้ายขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลเป็นสำคัญตามกระบวนการในการนำพยานหลักฐานขึ้นสู่ศาลรูปแบบปกติ

(๒) หากพิจารณาจากที่ประชุม สำนักงานตำรวจแห่งชาติแม้จะเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องนี้ หากมีการตั้งศูนย์รวมดังกล่าวขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะไม่ได้อยู่ในฐานะของผู้ปฏิบัติงาน แต่อยู่ในฐานะของผู้รวบรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน มีหน้าที่คอยกำกับดูแลมาตรฐานการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมมาตรฐานการทำงานในแต่ละลักษณะว่า มีวิธีการดำเนินงานที่รูปแบบ หรือจะให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบหลักแทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ได้ อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งศูนย์รวมดังกล่าวนี้เป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของงานสอบสวน และเป็นการให้บริการแก่ประชาชนในอีกแง่หนึ่งด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า หากมีการตั้งสภาวิชาชีพแล้ว ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีกฎหมายคอยกำกับดูแล หรืออาจเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็เป็นได้

นายมานะฯ ได้อภิปรายว่า เห็นด้วยกับแนวคิดการจัดตั้งองค์กรกลางเกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ แต่ควรพิจารณาอำนาจหน้าที่ในปัจจุบันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ก่อน เห็นว่าไม่ควรตั้งเป็นองค์กรใหม่ แต่ควรดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการกำกับดูแลหรือควบคุมวิชาชีพ โดยที่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละหน่วย ยังคงปฏิบัติหน้าที่ของตนเช่นเดิม

๙. พยานหลักฐานในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) มุมมองของฝ่ายอัยการจะมองเห็นการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ออกมาเป็นรูปธรรม มองในรูปของการนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานนำขึ้นต่อศาล ซึ่งอาจจะเป็นในลักษณะของพยานผู้เชี่ยวชาญ เมื่อขึ้นเบิกความต้องมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ จึงมีความสอดคล้องกับคำว่า “คุณภาพคน” ที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอที่ประชุมไปแล้ว และให้มีการควบคุมดูแลโดยสภาวิชาชีพงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้วย เพราะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตัวพยานเองในอีกทางหนึ่งด้วย

(๒) จากการอภิปรายในที่ประชุมสามารถสังเคราะห์ภาพรวมของพยานหลักฐานในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม ดังนี้

(๒.๑) ความเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ

(๒.๒) กระบวนการจัดเก็บพยานหลักฐานในการตรวจพิสูจน์

(๒.๓) หน่วยงานที่ให้บริการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

(๓) ระบบการดำเนินคดีอาญาต้องพิจารณาตั้งแต่ขั้นก่อนฟ้องทั้งหมด พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการต้องมีความเข้าใจในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิรูป ผู้พิพากษาต้องพิจารณาในส่วนนี้ด้วยเช่นกัน หากพิจารณาในรายละเอียดของหลักฐานต้องดำเนินการให้มีการเสนอพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐาน การชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานอย่างไร จึงจะถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งพนักงานสอบสวน อัยการ และศาลต้องมีความเข้าใจที่ตรงกัน

ศาสตราจารย์ณรงค์ฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) หากเป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในต่างประเทศ การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์จะเป็นการทำงานแบบคู่ขนานกัน ในเชิงการบริหารงาน การรวบรวมพยานหลักฐาน การเข้าเก็บพยานหลักฐานพร้อมกับการเข้าปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการประสานการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประเทศไทยจึงควรนำมาเป็นกรณีศึกษาเพิ่มเติม

(๒) หากมีการจัดตั้งศูนย์รวม (Center) ของผู้ปฏิบัติงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบหลัก จะเป็นการส่งเสริมให้งานเก็บพยานหลักฐานมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

๑๐. ข้อเสนอในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้อภิปรายว่า ข้อเสนอในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้ว มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

(๑) การกำหนดให้มีการจัดทำแผนการบูรณาการห้องปฏิบัติการสืบเนื่องจากการกระจายตัวของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทั้งในด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช แผนการบูรณาการห้องปฏิบัติการที่กระจายอยู่ทั้งในมิติด้านพื้นที่และมิติด้านหน่วยงาน จะทำให้เกิดการส่งต่อและการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเป็นการลดช่องว่างในด้านพื้นที่ที่ไม่มีห้องปฏิบัติการเพียงพอ และลดช่องว่างในด้านศักยภาพของห้องปฏิบัติการที่มีความแตกต่างกัน ให้ครอบคลุมงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

/ได้ในทุกสาขา...

ได้ในทุกสาขา ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยไม่จำเป็นต้องทำการพัฒนาห้องปฏิบัติการของทุกหน่วยงาน ให้ทัดเทียมกันในเชิงของการแข่งขัน

(๒) การพัฒนาและยกระดับศักยภาพห้องปฏิบัติการให้มีความทันสมัย การบูรณาการห้องปฏิบัติการดังที่กล่าวในข้างต้น จะเป็นการดำเนินการภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในปัจจุบัน เพื่อลดช่องว่างของพื้นที่และสาขาของการตรวจพิสูจน์ให้มีความครอบคลุม แต่สำหรับอนาคตต่อไปภายหน้านั้น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปกว่าในปัจจุบัน ซึ่งเชื่อว่าจะสามารถสนับสนุนให้การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์มีความแม่นยำ และใกล้เคียงความจริงมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ห้องปฏิบัติการในทุกระดับจึงควรจะต้องได้รับการพัฒนาและยกระดับเทคโนโลยีตามเหตุการณ์ด้วย ซึ่งความทันสมัยของเทคโนโลยีจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการลงทุนจำนวนมาก การจะพัฒนาส่วนใดสถานที่ใด หรือสาขาใดก่อนนั้น จะต้องสอดคล้องต่อความจำเป็น ความเหมาะสมและการกำหนดทิศทางในภาพรวม

(๓) การพัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน และทันสมัยอยู่เสมอ การปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เฉพาะด้าน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละสาขานั้นมีได้จำกัดเฉพาะแพทย์เท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงนักวิทยาศาสตร์ นักนิติวิทยาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ อีกเป็นจำนวนมาก การทำให้ผู้ปฏิบัติทุกภาคส่วนสามารถปฏิบัติงานในระดับมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน และมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละระดับเพื่อการเลื่อนระดับความรู้ความเชี่ยวชาญให้สูงขึ้นซึ่งจะมีผลสัมพันธ์กับค่าตอบแทนที่เหมาะสมจึงเป็นกรณีสำคัญและไม่อาจหยุดการพัฒนาได้ และควรจะเป็นบทบาทของคณะกรรมการนโยบายระดับชาติที่จะพิจารณาในภาพรวมเพื่อให้ความสอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

อย่างไรก็ตาม นอกจากจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดเองแล้ว หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาระบบการยุติธรรมในภาพรวม อาทิ สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย จะเป็นหน่วยงานที่อาจสนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้กับบุคลากรทั้งใหม่และที่ทำงานอยู่เดิมอย่างสม่ำเสมอได้

(๔) ส่งเสริมการจัดตั้งสภาวิชาชีพ (นักนิติวิทยาศาสตร์) เพื่อกำกับดูแลในลักษณะของการสร้างความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ พร้อมกับการดูแลมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าว ความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อกระบวนการยุติธรรมนั้น มิใช่เพียงความถูกต้องแม่นยำของการตรวจพิสูจน์เท่านั้น หากแต่มาตรฐานของวิชาชีพในการที่จะต้องวางตัวเป็นกลางต่อการปฏิบัติหน้าที่ การเป็นอิสระ หรือการไม่มีส่วนได้เสียต่อผลของการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรณีที่สำคัญอย่างยิ่งยวด ซึ่งในระหว่างผู้มีวิชาชีพเดียวกันนั้น ควรได้มีรวมตัวกันเพื่อกำกับดูแลจรรยาวิชาชีพในระหว่างกันในรูปแบบของสภาวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับทั้งในด้านคุณภาพและจรรยาวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับได้

(๕) กำหนดให้มีการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ ด้วยในปัจจุบันวิธีการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี นอกจากจะเป็นการขอภายใต้ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานซึ่งแยกต่างหากจากกันแล้ว สำนักงบประมาณยังได้กำหนดรูปแบบในการจัดทำงบประมาณในลักษณะการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นกลไกหนึ่งของรัฐบาลในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และนโยบายเร่งด่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดสรร

/งบประมาณ...

งบประมาณตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณในกรณีกิจกรรม/โครงการที่มีหลายหน่วยงานดำเนินงาน เกิดความเชื่อมโยง สอดคล้องกันและไม่ซ้ำซ้อน โดยยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ.๒๕๖๐ ได้มีการจัดทำงบประมาณในลักษณะการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ รวมทั้งสิ้น ๖ ยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ แผนงานการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม เป็น ๑ ใน ๒๕ แผนงาน ซึ่งอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ

ประธานฯ ได้อภิปรายว่า

(๑) ข้อเสนอที่ฝ่ายเลขานุการฯ กล่าวถึงเป็นเพียงการยกตัวอย่างวิธีในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการเสนอแนวทางในการทำข้อเสนอในเรื่องต่าง ๆ เท่านั้น การที่จะให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ มีวิธีการดำเนินการในหลายวิธีการ คือ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบเองเป็นหลัก หรือให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเพียงผู้กำกับดูแล หรือให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติส่งเสริมให้หน่วยงานอื่นปฏิบัติงาน

(๒) ควรมีความหมายที่ว่าด้วยเรื่องของงานนิติวิทยาศาสตร์ไทยเพิ่มเติมหรือไม่ กรณีของการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (CSI : Crime Scene Investigation) ต้องมีการระบุไว้ให้ชัดเจน เพราะยังไม่มีกฎหมายที่ครอบคลุมในกรณีนี้ หรือในกรณีของการตรวจพิสูจน์ในลักษณะที่มีความจำเป็นต้องมีการล่วงล้ำเข้าถึงเนื้อถึงตัวบุคคลใด ๆ (intrusive) ยังไม่มีการกำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระบุในเรื่อง พยานหลักฐาน ไว้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

(๓) มีความจำเป็นต้องพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ทันสมัย เป็นพลวัตร ให้เท่าทันกับความก้าวหน้าของอาชญากรรมในปัจจุบัน บุคลากรที่ทำงานในด้านนี้ก็ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเช่นเดียวกัน เช่น คดีก่อการร้าย คดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ ๙๔ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ) เป็นต้น

(๔) แนวโน้มการเกิดอาชญากรรมในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบของการกระทำผิดที่หลากหลาย มีการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการก่ออาชญากรรมและในอนาคตย่อมมีการกระทำผิดที่การปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันไม่สามารถตรวจพิสูจน์หรือกระทำการใด ๆ ได้ ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้เท่าทันกับรูปแบบของอาชญากรรมอยู่ตลอดเวลา

(๕) ควรมีการสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมกับงาน เข้ามาช่วยปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะ

นายมานะฯ ได้อภิปรายว่า ให้นำเรื่องการบริหารงานบุคคลที่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงมาประยุกต์ใช้กับงานนิติวิทยาศาสตร์ด้วย

มติที่ประชุม
ดังนี้

๑. เห็นชอบแนวทางในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสอบสวนคดีอาญา

(๑) การกำหนดขอบเขตการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสอบสวนคดีอาญา
ให้สอดคล้องกับแนวคิดตามร่างรัฐธรรมนูญใหม่

(๒) การพัฒนาเทคโนโลยี เครื่องมือ การปฏิบัติงาน กระบวนการเก็บ การตรวจ
และการนำไปใช้ในฐานะพยานหลักฐานในชั้นศาล

(๓) การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน

(๔) การพัฒนามาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่น

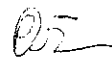
(๕) การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหน่วยงานที่ทำหน้าที่ใน
งานนิติวิทยาศาสตร์

(๖) พัฒนากฎหรือระเบียบที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนงานนิติวิทยาศาสตร์

๒. มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อนำข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องเสนอต่อที่ประชุมพิจารณาในครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)
- ไม่มี -

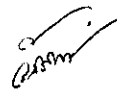
เลิกประชุมเวลา ๑๐.๓๐ น.

(นางสาวอิสรา นันทชัย)

นิติกร

ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายวัฒนากร สันนัย)

นิติกรชำนาญการ